

نظریه‌های سازمان و مدیریت

(کتاب کار درسی، نهم، گرایش‌های کارشناسی ارشد مدیریت با رویکرد تحلیلی)

نویسنده: دکتر محسن حلاجی

(عضو هیئت علمی، دانشگاه فرهنگیان)

انتشارات ابن سکیت

سرشناسه	: حلاجی، محسن، ۱۳۲۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: Hallaji, Mohsen
مشخصات نشر	: نظریه‌های سازمان و مدیریت/نویسنده محسن حلاجی.
مشخصات ظاهری	: کرج: انتشارات ابن‌سکیت، ۱۳۹۵.
شابک	: ۱۸۱ ص.
وضعیت فهرست نویسی	: 978-600-97045-5-2
یادداشت	: فیبا
موضوع	: کتابنامه: ص. ۱۷۷.
موضوع	: مدیریت
موضوع	: Management
موضوع	: سازمان
موضوع	: Organization
رده بندی کنگره	: ۲۷HD ۱۳۹۵ ۸ج۲ف/
رده بندی دیویی	: ۶۵۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۵۱۳۲۴۵

دوست عزیز، هرگونه کسب درآمد از دسترنج دیگران، تکثیر کتاب بدون اجازه از ناشر و فروش آن، کاری نادرست و مشرّع نیست، موجب رواج بی‌اعتمادی و بروز پیامدهای ناگوار در زندگی و محیطی ناسالم برای تمدن و فرهنگ انسان می‌گردد.

پست الکترونیکی

chapegandi@gmail.com

نظریه‌های سازمان و مدیریت

مؤلف: محسن حلاجی

ناشر: ابن‌سکیت

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحات: ۱۸۱ صفحه

قیمت: ۱۱۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۰۴۵-۵-۲

مرکز چاپ و نشر: کرج، میدان نبوت، برج سفید. طبقه سوم، واحد ۶

تلفن: ۰۲۶۳۲۵۴۵۳۸۰

همراه: ۰۹۲۱۰۳۶۴۶۱۰

فهرست عناوین

۱..... مقدمه

فصل اول: کلیات

۶..... شکل گیری آرای نظریه پردازان مدیریت

۱۸..... مفاهیم بنیادی و طبقه بندی تئوری های مدیریت

۳۳..... فعالیت های کلاسی

فصل دوم: مکتب کلاسیک سازمان مدیریت

۳۶..... نظریه مدیریت علمی (آدریک تیلور)

نظریه اداری یا اصول عمومی مدیریت (نظریه هنری فایول، نظریه فرایندی، و

یا نظریه وظیفه گرایان)..... ۴۴

نظریه بوروکراسی یا دیوانسالاری (ماکس وبر)..... ۵۱

فعالیت های کلاسی..... ۶۳

فصل سوم: مکتب نئوکلاسیک (جنبش روابط انسانی یا انگلیس رفتاری)

نظریه التون مایو..... ۶۸

نظریه ماری پارکر فالت..... ۷۷

نظریه چستر بارنارد..... ۸۳

نظریه هربرت سایمون..... ۸۸

فعالیت‌های کلاسی ۹۴

فصل چهارم: مکتب مدرن سازمان و مدیریت

نظریه سیستم‌ها (مدیریت نظام گرا) ۱۰۰

نظریه مدیریت اقتضایی ۱۱۶

نظریه نقش‌های مدیریتی ۱۲۳

فعالیت‌های کلاسی ۱۳۱

فصل پنجم: سایر نظریه‌های سازمان و مدیریت

نظریه‌های دانشمندان سازمان در زمینه مدیریت ۱۳۶

نظریه X و Y ۱۵۵

فعالیت‌های کلاسی ۱۵۹

جداول ۱۶۳

منابع ۱۷۷

آشنایی با مکتب ها و نظریه های ذیل آنها در حوزه/ قلمرو رشته علمی مدیریت برای دانشجویان رشته مدیریت ورزشی در گرایش های مختلف از ضروریات است. نیاز به آشنایی با محتوای نظریه های مطرح شده برای هر دانشجویی از آنجا تازگی دارد که او برای اولین بار با آنها آشنا می شود، و چون در ادامه تحصیل خود با دروس و مطالبی برخورد می کند که ریشه در نظریه ها مطرح شده در گذشته دارد، تقویت بنیان های علمی او متکی بر آشنایی، فهم و تحلیل آنها در قالبی نو است.

سرفصل های درس تخصصی نظریه های سازمان و مدیریت مطابق با مصوبه هفتصد و هفتاد و ششمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۹۰/۱/۴ عبارتند از:

- تحلیل گشای آرای نظریه پردازان مدیریت
- مفاهیم بنیادی و طبقه بندی تئوری های مدیریت
- نظریه های مدیریت کلاسیک در سازمان و مدیریت
- نظریه های بوروکراسی در سازمان و مدیریت
- نظریه مدیریت اداری در سازمان و مدیریت
- نظریه روابط انسانی در مدیریت
- نظریه سیستم ها در مدیریت
- نظریه اقتضایی در مدیریت
- نظریه های نوین در مدیریت
- نظریه دانشمندان مسلمان در مدیریت

کتاب های موجود با عناوین مبانی مدیریت، اصول مدیریت، تئوری های مدیریت و... چه آنهای که در گذشته تالیف شده اند و چه آنهای که بتازگی ترجمه و تالیف شده اند به بخشی از نظریه ها و مکتب های مدیریت پرداخته اند. مشکل اصلی برای استادان و دانشجویان

در دسترسی به این منابع آن است که برخی از آنها یا دیگر چاپ نمی شوند و یا به تعداد کافی در بازار موجود نیستند. مولف در این کتاب با توجه به نیاز دانشجویان تلاش کرده است تا ضمن گردآوری نظریه های سازمان و مدیریت در یک مجموعه مطابق با سرفصل فوق، تحلیلی جدید از نظریه های یک مکتب در قالبی ابداعی و جدید ارائه دهد. البته فهرست مطالب خود گویای آن است که پراکندگی های موجود در برخی از کتابها پیرامون دسته بندی نظریه ها از بین رفته است و دانشجو می تواند با یک نگاه ضمن آشنایی با مکاتب، نظریه پردازان آن مکتب را نیز در ذیل آن مشاهده کند.

یکی از مهم ترین ضعف های تدریس دروس کارشناسی ارشد تداوم راهی است که صرفاً به انباشت دانش و اطلاعات منتهی می شود. اگرچه در آغاز باید دانشجویان با دانش موجود در یک عنوان یا موضوع درسی آشنا شوند اما بدون زمینه سازی برای فهم، کاربرد و تحلیل دانش موجود به هیچ وجه دانشجوی کارشناسی ارشد آمادگی لازم برای گذراندن پایان نامه کارشناسی ارشد را پیدا نخواهد کرد. بنابراین لازم است در طول سه ترم تحصیلی اساتید محترم با بکارگیری روش های مرشد به شرح از طریق دروس مختلف قابلیت های فکری و خلاقانه دانشجویان را ارتقاء دهند.

در همین راستا مولف تلاش کرده است با یک الگوی توصیفی - تحلیلی، نظریه های ارائه شده در یک مکتب نظریه پردازی را در قالب **فصلنامه های کلاسی** توسط دانشجویان به چالش بکشد. بنابراین دانشجویان بعد از آشنایی با دانش و اطلاعات موجود در باب نظریه های مطرح شده در یک مکتب، لازم است مسیر توصیفی - تحلیلی زیر را در بخش فعالیت های کلاسی پایان هر فصل طی کنند. عناوین این الگو در این کتاب به شرح ذیل است:

- معرفی نظریه (شامل: بیان دوره تاریخی، اسامی فرد و یا افراد مطرح کننده نظریه، زمینه پیدایش یا بستر طرح و ابداع نظریه که می تواند گویای انگیزه طرح نظریه نیز باشد)
- مقاصد و یا اهداف نظریه (شامل: هدف از ارائه نظریه که همان بیان صریح هدفها، مقاصد و یا نیت ها نظریه است)
- اصول نظریه (شامل: نظریه چه اصولی را معرفی می کند. باتوجه به اینکه اصول برخاسته از مبانی نظری است، آیا نظریه مبتنی بر مبانی نظری خاصی استوار است؟)

- روش و یا مکانیزم اجرای نظریه (شامل: نظریه مدعی است از چه روشی در عمل برای پیدا کردن اصول و مفاهیم خود پیروی می کند و پیشنهاد می دهد)
- نارسایی ها و محدودیتها نظریه ها (شامل: هر گونه نقدی بر نظریه که تاکنون بیان شده است؛ برای مثال آیا نظریه توانسته است زمینه حل مشکلی در مدیریت را فراهم کند. محدوده و قلمرو نظریه تا چه حدودی است؟ نظریه به چه مسائلی پرداخته و یا نمی تواند بپردازد؟)

- نتایج و پی آمدها نظریه (منظور آثار نظریه بر ابعاد اقتصادی، فرهنگی و... است)

همچنین به منظور تمرین و ممارست در باب مفاهیم و تعریف ها و ... در لابلای متن کتاب، ضمن بررسی متنوعی طراحی شده است که دانشجویان با انجام آن ها در داخل خود کتاب توانایی های خود را افزایش می دهند. برای مطالعه بیشتر در پایان کتاب منابع استفاده شده، درج شده است. به هر حال نسخه پیش روی ویرایش نخست کتاب کار نظریه های مدیریت است. لازم است همکاران محترم با عنایت به چارچوب کتاب های کار راهنمایی های لازم را برای بهبود آن به ایمیل hallajymohsen@gmail.com بنده ارسال نمایند.

دکتر محسن حلاجی

موسسه باطن علمی دانشگاه فرهنگیان